

Ensomhed, trivsel og afsavn blandt familier i udsatte positioner

En undersøgelse blandt julehjælpsmodtagere
under corona

RØDE KORS

INDHOLD

- 3 **Sammenfatning**
- 5 **Trivsel - i et coronaperspektiv**
- 9 **Ensomhed og socialt netværk**
- 12 **Økonomi og afsavn**
- 16 **Metode og data**

SAMMENFATNING

Denne undersøgelse belyser på forskellig vis udenforskab blandt et udsnit af familier, der modtog julehjælp af Røde Kors i december 2020. Disse familier befinder sig på forskellig vis i udsatte positioner, og denne undersøgelse belyser deres mentale sundhed, afsavn og ensomhed, ikke mindst i et coronaperspektiv.

Undersøgelsen viser blandt andet, at:

MENTAL SUNDHED. Den mentale sundhed blandt forældrene er markant lavere end i befolkningen som helhed. For en stor del af forældrene er den mentale sundhed på et niveau, der giver anledning til bekymring.

24%

af forældrene er i stor risiko for depression eller stressbelastning ifølge WHO-5 trivselsindeks, mens 21 pct. har moderat risiko for depression eller stressbelastning.

53

Den gennemsnitlige WHO-5 trivselsscore for forældrene i undersøgelsen er 53, mens den gennemsnitlige trivselsscore for den danske befolkning er 68.

ENSOMHED. Svær ensomhed er markant mere udbredt blandt undersøgelsens forældre end blandt befolkningen som helhed og en væsentlig del af forældrene har et spinkelt netværk.

43%

af forældrene oplever svær ensomhed. Til sammenligning er det 19 pct. af befolkningen, der oplever svær ensomhed i samme corona-periode.

34%

af forældrene kan ikke regne med at få hjælp af venner og familie, hvis de har brug for hjælp.

AFSAVN. En stor del af forældrene oplever markante afsavn, også sammenlignet med en tidligere afsavnsundersøgelse. Coronasituationen har endvidere haft betydning for økonomi eller jobsituation i en del familier.

65 pct. af forældrene bekymrer sig dagligt eller flere gange om ugen over familiens økonomi.

36 pct. af forældrene har undladt at købe lægeordineret medicin, og **49 pct.** har undladt at købe tøj eller fodtøj til deres børn af økonomiske årsager inden for det seneste år.

I **68 pct.** af familierne med børn i alderen 7-15 år går børnene til fritidsaktiviteter nu eller i månederne inden corona. Til sammenligning går omkring 80-84 pct. af danske børn til fritidsaktiviteter.

Ensomhed, mental mistrivsel og afsavn er dermed udfordringer, der udspiller sig i en stor del af familierne. Konsekvenserne af corona har sandsynligvis forstærket mental mistrivsel, ensomhed og afsavn blandt familierne, men i hvilket omfang vides ikke.

Familierne er karakteriseret ved i to ud af tre tilfælde at være én voksen i husstanden, typisk moderen. To ud af tre af familierne modtager kontanthjælp, førtidspension eller anden forsørgelsesydelse, mens 17 pct. har en lønindkomst. 42 pct. har ingen uddannelse ud over folkeskolen, mens 36 pct. har en erhvervs- eller videregående uddannelse¹.

PERSPEKTIVER

Familierne i undersøgelsen har en mental og social trivsel samt materiel velfærd, der ligger markant under den generelle befolknings. Familiers udenforskab - i form af at stå udenfor arbejdsmarkedet, at føle sig ensomme og ikke deltage i sociale arenaer på samme vis som andre børnefamilier, kan have store og langsigtede konsekvenser for børnenes trivsel og uddannelseschancer.

Det er derfor vigtigt med et fokus på at støtte og hjælpe familierne ind i sociale og arbejdsmæssige fællesskaber, og for børnenes vedkommende fritidsfællesskaber. Det forudsætter blandt andet, at sociale tilbud og fællesskaber er tilgængelige for familierne i deres lokalområde, at forældrene får den rette støtte og hjælp til at komme nærmere arbejdsmarkedet for dem, hvor det er relevant, og at børnenes fritidsliv bliver muligt praktisk og økonomisk.

DATAGRUNDLAG OG METODE

Undersøgelsen er baseret på en spørgeskemaundersøgelse blandt 347 forældre, der modtog julehjælp af Røde Kors i december 2020. Spørgeskemaet blev sendt ud til 679 familier. Svarprocenten er dermed 51 pct. (fuldførte besvarelser).

Det har været muligt at tilføje uddybende kommentarer og herfra stammer citaterne i undersøgelsen.

Trivsel og ensomhed er undersøgt med udgangspunkt i de validerede måleredskaber WHO-5 og T-ILS, mens afsavn er undersøgt med afsæt i VIVEs afsavnsindikatorer.

Stikprøven repræsenterer en geografisk spredning i forhold til by/land og landsdele. Det er ikke muligt at foretage en bortfaldsanalyse, hvorfor vi ikke statistisk kan undersøge stikprøvens repræsentativitet i forhold til samtlige julehjælpsmodtagere i Røde Kors. Typisk ser man et systematisk bortfald i forhold til de mest udsatte borgere. Det er derfor sandsynligt, at bortfaldet er størst blandt de mest resourcesvage i gruppen². Det betyder, at graden af mistrivsel og ensomhed kan være større blandt samtlige julehjælpsmodtagere, end vi finder i denne undersøgelse.

¹ Et udfoldet overblik over baggrundskarakteristika fremgår af metode og data-afsnittet side 16.

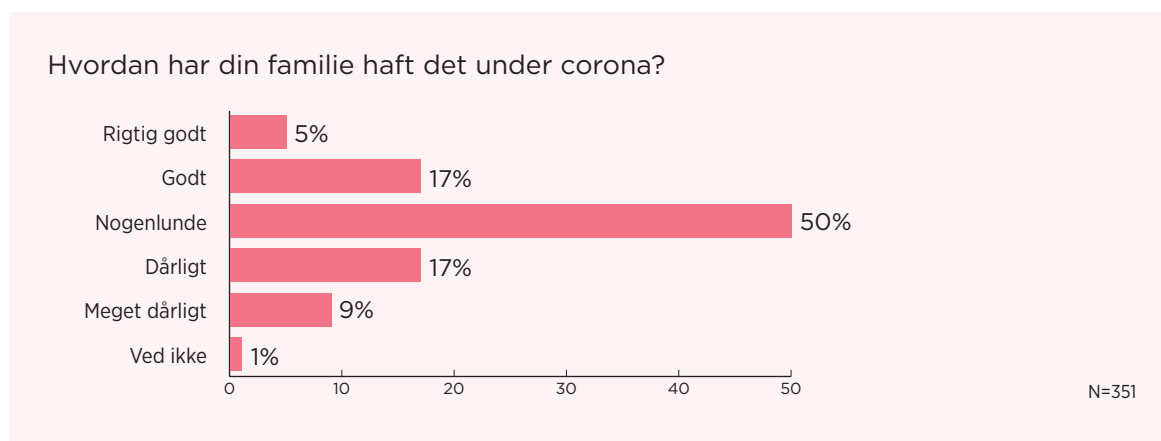
² Benjaminsen, L. et al. (2016): Fattigdom og afsavn – om materielle og sociale afsavn blandt økonomisk fattige og økonomisk ikke-fattige. SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.

TRIVSEL - I ET CORONAPERSPEKTIV

Sociale begrænsninger under corona-krisen, den forandrede hverdag og hjemmeskoling er forhold, der kan påvirke familiers trivsel på forskellig vis. I det følgende belyses forældrenes mentale sundhed, familiernes trivsel under corona og forældrenes oplevelse af fjernundervisning.

TRIVSEL UNDER CORONAKRISEN

Overordnet har hver fjerde familie haft det dårligt eller meget dårligt under corona, halvdelen har haft det nogenlunde, mens knap hver fjerde familie har haft det godt eller rigtig godt, hvilket fremgår af nedenstående figur. Forældrene har haft mulighed for at uddybe familiens trivsel i et kommentarfelt, og her beretter flere forældre om, at fysisk eller psykisk sygdom hos forældre eller børn har gjort situationen udfordrende. En forælder fortæller om, hvordan situationen har udfordret hendes barn med særlige behov:

“Mit barn kæmper med vanskeligheder angående følelsesmæssig regulering, så han har brug for faste rammer og rutiner, der bliver understøttet fra specielle tilbud. Det har været svært for ham at rumme alle nye 'regler' angående restriktioner. Det har også givet ham en del angst. Og det er selvfølgelig mega overarbejde for mor at rumme det hele 24/7.”

Omvendt beskriver flere familier også, at de trods begrænsninger og restriktioner, har fået det bedst mulige ud af en svær periode. De giver udtryk for, at perioden også har givet familien ro, samvær og mulighed for at lave nye ting sammen som familie. Fx fortæller en forælder:

“Dét at vi ikke skulle ud ad døren hver dag, har været godt for os. Børnene har været gode til at passe deres skolearbejde.”

CORONA OG FJERNUNDERVISNING

Denne spørgeskemaundersøgelse blev foretaget 28. januar -15. februar 2021, mens samtlige børn og unge i folkeskolernes klasser modtog fjernundervisning i hjemmet³. Fra d. 8. februar blev den fysiske undervisning genoptaget for 0.-4. klasse.

Lidt over halvdelen af forældrene synes det har været svært eller meget svært at hjælpe deres barn/børn med hjemmeundervisning, mens 15 pct. af forældrene har fundet det let eller meget let.

At 55 pct. af forældrene oplever det som svært eller meget svært at hjælpe deres barn med hjemmeundervisning, er på linje med en undersøgelse fra Mødrehjælpen blandt familier i udsatte positioner under coronanedlukningen i foråret 2020. Her svarede 44 pct. af forældrene, at det 'i meget høj grad' eller 'i høj grad' havde været udfordrende at undervise og aktivere børnene hjemme⁴.

Mange forældrene udtrykker i spørgeskemaet en bekymring over børnenes sociale isolation fra venner og vanskeligheder ved fjernundervisning. En forælder fortæller fx, hvordan fjernundervisningen har haft store konsekvenser for datteren:

"Min yngste datter er tabt her i coronatiden - hun har brug for ekstra støtte i skolen normalt - under corona er alle hendes karakterer faldet til 02 - hun er nu ikke uddannelsesparat og har opgivet at få en uddannelse."

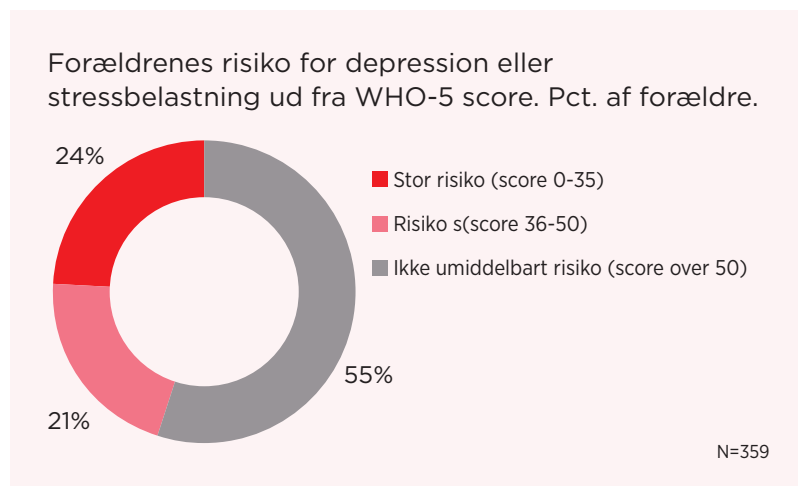
Nogle forældre til børn med psykisk sårbarhed fortæller også om vanskeligheder ved at håndtere fjernundervisningen:

"Min datter lider af social angst og præstationsangst og har haft svært ved de store krav, der stilles i hjemmeundervisning. Men vi er i dialog med skole og andre om det."

Flere forældrenes har i spørgeskemaet uddybet, hvordan fysiske eller psykiske sygdomme hos dem selv har medført, at de har haft svært ved at tage hånd om både sig selv og deres børn under perioden med fjernundervisning.

MENTAL SUNDHED BLANDT FORÆLDRENE

Den mentale sundhed blandt forældrene er målt med det validerede trivselsmål WHO-5. Knap hver fjerde forælder er i stor risiko for depression eller stressbelastning, mens hver femte har en moderat risiko for depression eller stressbelastning. Halvdelen (55 pct.) er ikke umiddelbart i risiko for depression eller stressbelastning. Det viser nedenstående figur, hvor forældrene er inddelt efter risiko ud fra deres trivselsscore. Scoren giver en indikation på personers mentale sundhed og trivsel ud fra, hvordan personen har følt sig i de seneste to uger.

Knap halvdelen af forældrene har derfor en trivsel og et velbefindende, der giver anledning til bekymring. 24 pct. af forældrene har en trivselsscore, der er så lav, at Sundhedsstyrelsen anbefaler, at man overvejer at søge hjælp hos læge med henblik på at få trivslen undersøgt.

Der skal gøres opmærksom på, at forældrene har rapporteret om deres trivsel i to uger i januar/februar 2021 med omfattende nedlukning og fjernundervisning for mange forældres vedkommende.

TRIVSELSMÅLET WHO-5

WHO-5 er et valideret trivselsmål, som anvendes til at måle individers mentale sundhed. Instrumentet består af fem spørgsmål:

“I de sidste to uger ...

1. ...har jeg været glad og i godt humør
2. ...har jeg følt mig rolig og afslappet
3. ...har jeg følt mig aktiv og energisk
4. ...er jeg vågnet frisk og udhvilet
5. ...har min dagligdag været fyldt med ting, der interesserer mig”

Der udregnes en samlet score mellem 0-100, og scoren kan give en indikation på personens risiko for depression eller stressbelastning.

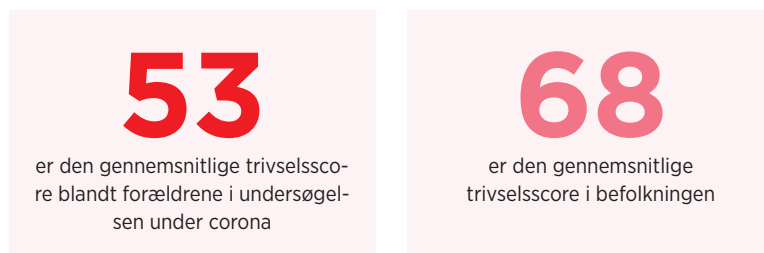
Skalaen inddeles i følgende:

0-35: Der kan være stor risiko for depression eller stressbelastning

36-50: Der kan være risiko for depression eller stressbelastning

Over 50: Der er ikke umiddelbart risiko for depression eller stressbelastning

Kilde: Sundhedsstyrelsen (2017): Guide til trivselsindekset: WHO-5

Den gennemsnitlige trivselsscore for den danske befolkning på WHO-5 er 68 , mens den gennemsnitlige trivselsscore for forældrene i undersøgelsen er 53, sidstnævnte under en periode med omfattende nedlukning. Forældrene i undersøgelsen er dermed gennemsnitligt tre point fra at befinde sig i gruppen med risiko for depression eller stressbelastning, og oplever med andre ord en lav grad af mental sundhed.

En forælder i undersøgelsen beskriver sin manglende trivsel, og hvordan situationen også har negative konsekvenser for børnene:

“Min energi er faldet meget ned, har ikke lyst til noget og gider ikke noget.... Det går ud over børnene, at alt det det her corona er begyndt at fylde så meget, som det gør (...)”

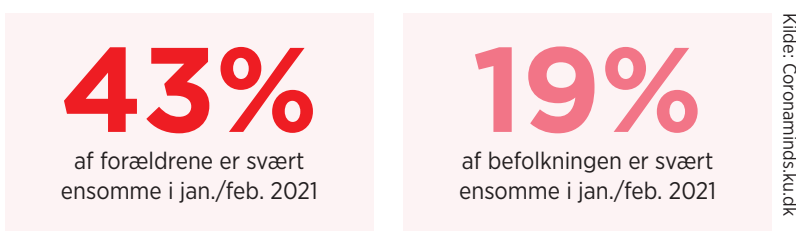
³ Specialklasser i folkeskolen mødte stadig ind fysisk på skolerne.

⁴ Mødrehjælpen (2020): Analysenotat nr. 4, 2020 – corona-krisen.

ENSOMHED OG SOCIALT NETVÆRK

Coronasituationen har sat ensomheden i samfundet under lup, men allerede før pandemien var ensomhed en voksende samfundsudfordring. Ensomhed forbindes typisk med alderdom eller ungdom, men er også en væsentlig problematik blandt familier i udsatte positioner, der ofte har et meget spinkelt socialt netværk at læne sig op ad⁷. Ensomhed blandt forældre i udsatte positioner er, så vidt vides, ikke tidligere blevet belyst med det validerede ensomhedsmål T-ILS i Danmark.

Undersøgelsen viser, at 43 pct. af forældrene oplever svær ensomhed. Til sammenligning er det 19 pct. af den generelle befolkning, der oplever svær ensomhed i samme periode⁸.

HVORDAN ER ENSOMHED MÅLT?

Graden af ensomhed er i undersøgelsen afdækket med det validerede måleredskab T-ILS ud fra tre spørgsmål; 1) Hvor ofte føler du dig isoleret fra andre?, 2) Hvor ofte føler du, at du savner nogen at være sammen med?, 3) Hvor ofte føler du dig udenfor?

Svarene giver en score mellem 3 og 9. I denne undersøgelse defineres man som svært ensom med en score på 7 eller derover, hvilket er i overensstemmelse med andre danske og internationale undersøgelser af ensomhed, der anvender T-ILS.

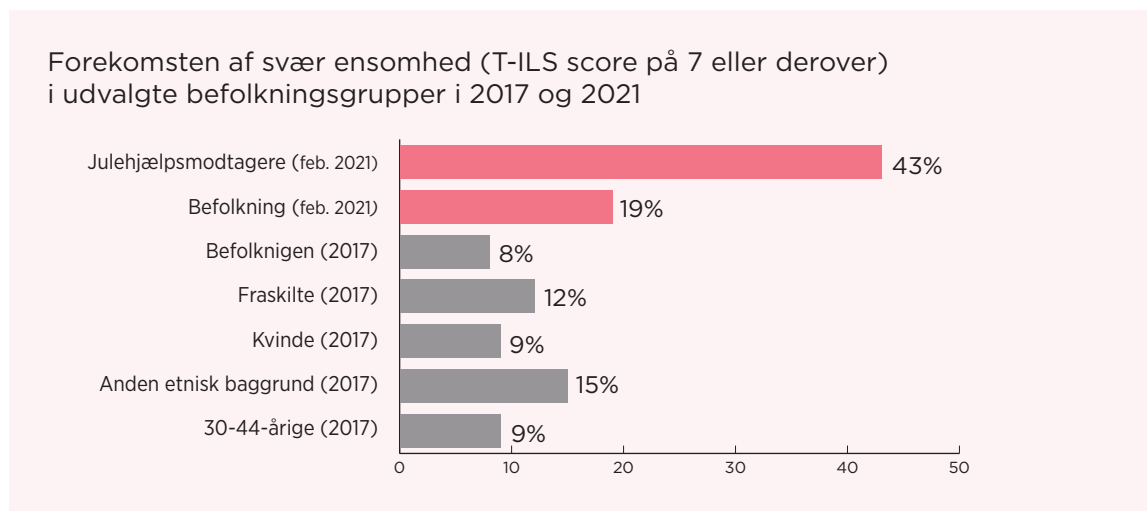
Mange af forældrene er enlige og beretter om fysisk og psykisk sygdom, hvilket spiller ind på familiens sociale muligheder og relationer. En forælder fortæller fx:

“Jeg har ingen kontakt med andre udover husstanden, da jeg er blevet sygemeldt med diskusprolaps i nakken samt skulderskader. Jeg er ikke på talefod med resten af familien, udover dem i mit hjem.”

Mange forældre bekymrer sig over deres børns sociale trivsel under nedlukningen, og flere beskriver, hvordan de er i en risikogruppe, og derfor er tilbageholdende med at ses med andre mennesker:

“Vi kan ikke se de få mennesker, vi kender. Vi er meget alene. Savner meget at komme i tæt kontakt med vores familie.”

Ensomheden blandt befolkningen er steget markant under COVID-19, som det ses af nedenstående figur. I februar 2021 blev ensomheden i den generelle befolkning målt til det højeste niveau under nedlukningen med 19 pct. svært ensomme. I samme periode er andelen af svært ensomme i denne undersøgelse dobbelt så stor.

Kilde: Tal for 2017 er fra Lasgaard et al. (2020): Ensomhed i Danmark. Dækker over befolkningen 16 år og ældre. Tal for befolkningen 2021 er fra Coronaminds.ku.dk målt d. 4. februar 2021 (18 år og ældre)⁹.

Ensomhed er typisk mere udbredt blandt mennesker i udsatte positioner. Der er fx sammenhæng mellem ensomhed og længden af uddannelse, civilstand, etnisk baggrund og tilknytning til arbejdsmarkedet¹⁰. Cirka hver sjette førtidspensionist føler sig ensom, mens det samme gælder for 1 ud af 40 i arbejde¹¹. Studier tyder på, at befolkningsgrupper, som sædvanligvis er i større risiko for ensomhed, også er det under pandemien, fx personer med lav indkomst og personer, der lever uden en fast partner¹². Dette kan sandsynligvis være med til at forklare en del af den høje ensomhed blandt forældrene i denne undersøgelse.

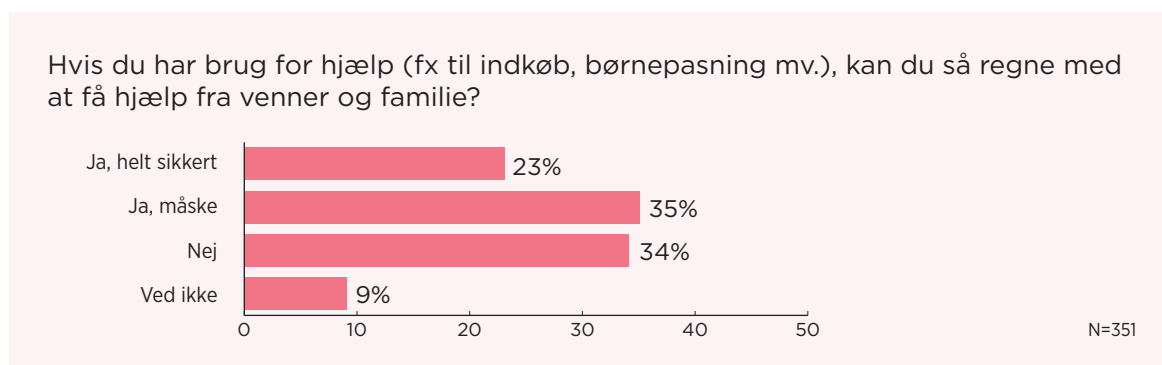
Vi ser derfor en stor andel af forældre i undersøgelsen, der oplever svær ensomhed. Kigger vi på den gennemsnitlige ensomhedsscore for familierne i undersøgelsen, er den også højere end i resten af befolkningen – også i et coronaperspektiv, hvor befolkningsgennemsnittet var 5,1 mod 6,3 blandt undersøgelsens familier.

Kilder: Tal fra 2017: Lasgaard, M. et al. (2020): Ensomhed i Danmark – analyse af befolkningsdata fra 2017. Tal fra 2021: <https://coronaminds.ku.dk>

Familiernes netværk er belyst ud fra familiernes oplevelse af at kunne få hjælp fra venner og familie hvis nødvendigt. Hver tredje forælder kan ikke regne med at få hjælp, mens knap hver fjerde er sikker på at kunne få hjælp.

Undersøgelsen viser dermed, at mere end hver tredje forælder har ensomhed og manglende netværk inde på livet.

⁷ Oxford Research (2017): Evaluering af Røde Kors' Familienetværk og Communityindsats; Benjaminsen, L. et al. (2017): Fællesskabsmålingen – En undersøgelse af livsvilkår og social eksklusion i Danmark, VIVE; Mødrehjælpen (2019): Analysenotet nr. 2, 2019 – Børnefattigdom i Danmark.

⁸ <https://coronaminds.ku.dk>

⁹ Barometer for forekomsten af ensomhed i befolkningen er baseret på 250 besvarelser og foretaget af Københavns Universitet. Måling findes her: Danskernes mentale velbefindende under coronakrisen (barometer) – Københavns Universitet (ku.dk)

¹⁰ Lasgaard, M. et al. (2020): Ensomhed i Danmark – analyse af befolkningsdata fra 2017. Defactum.

¹¹ Lasgaard, M. og K. Friis (2015): Ensomhed i befolkningen – forekomst og metodiske overvejelser. CFK

¹² Lasgaard, M. et al. (2020): Ensomhed i Danmark – analyse af befolkningsdata fra 2017. Defactum.

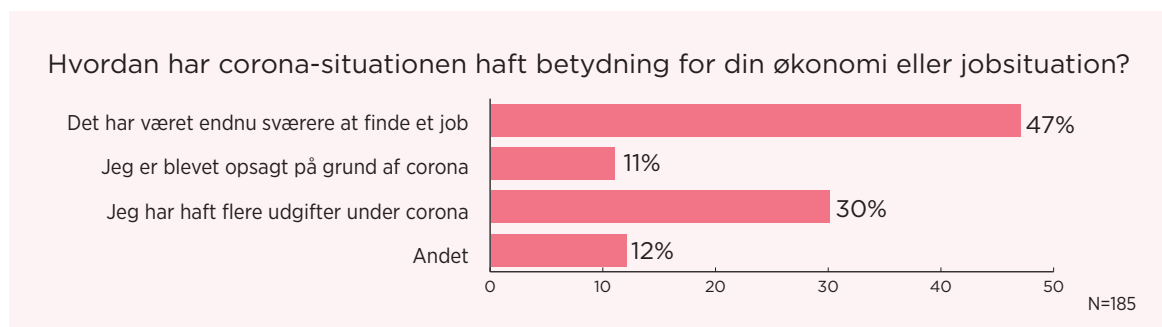
ØKONOMI OG AFSAVN

Økonomiske afsavn kan opleves forskelligt og have forskellige konsekvenser afhængigt af familiens øvrige situation og omstændigheder. Familierne i denne undersøgelse er alle julehjælpsmodtagere og lever med et begrænset økonomisk råderum.

Denne del giver dels et indblik i, hvor meget økonomiske bekymringer fylder i familiernes liv, og dels hvorvidt og i hvilket omfang familierne har afsavn knyttet til udvalgte materielle fornødenheder, helbred og børns fritidsaktiviteter.

ØKONOMI OG JOBSITUATION

For 44 pct. af forældrene i undersøgelsen har corona-situationen haft betydning for deres økonomi eller jobsituation. I figuren nedenfor fremgår det, hvilke konkrete konsekvenser corona-situationen har haft for de 44 pct., der svarer at deres økonomi eller jobsituation har været påvirket.

Knap halvdelen af de forældre, som svarer, at corona-situationen har påvirket deres økonomi eller jobsituation, oplever det som sværere at finde et job under coronasituationen, mens 11 pct. er blevet opsagt. I spørgeskemaet uddyber flere forældre, at de er droppet ud af uddannelsesforløb eller er forhindrede i at arbejde på grund af børnenes fjernundervisning.

Knap hver tredje forælder oplever, at de har flere udgifter under corona, særligt udgifter til værnemidler og flere udgifter til mad og el i kraft af, at familien er mere hjemme.

En forælder fortæller, hvordan corona fik betydning for familiens økonomi ved en fyring:

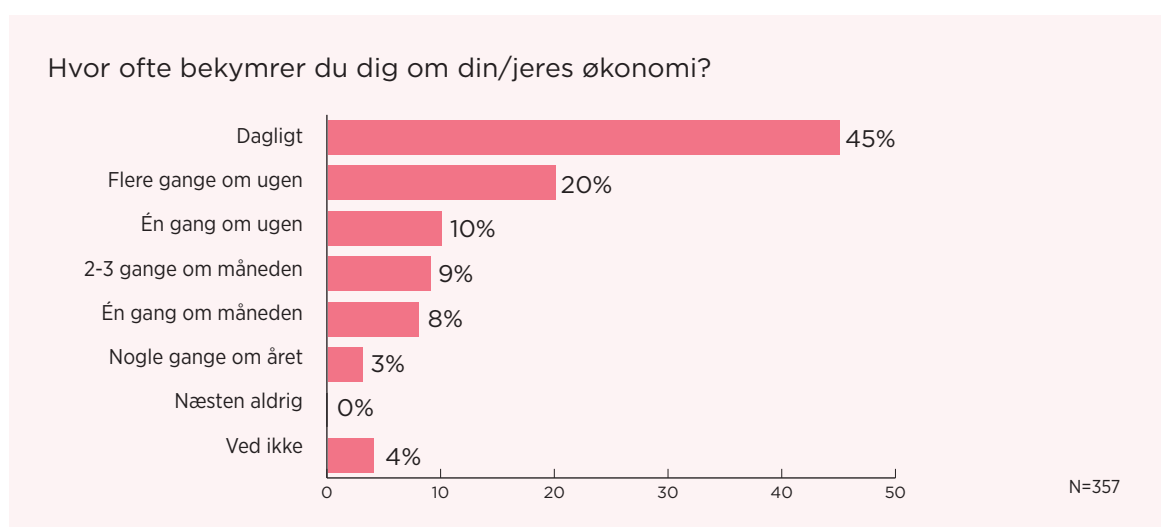
“Manden blev fyret under den første nedlukning. Var ikke berettiget til dagpenge og måtte søge kontanthjælp, som tog tid.. det endte med, at vi en måned ikke fik betalt husleje og måtte låne penge for at betale den.. det påvirker os stadig i dag..”

Resultaterne omkring coronakrisens betydning for privatøkonomien kan sammenholdes med en analyse foretaget af Mødrehjælpen under forårets corona-nedlukning i 2020. Den viser ligeledes, at økonomi har været en væsentlig udfordring for forældrene, særligt i form af flere udgifter som følge af, at børnene har været mere hjemme¹⁵.

BEKYMRINGER OM ØKONOMIEN

Bekymringer om økonomi er væsentlige i forhold til børns trivsel, da forskning viser, at det ikke kun er økonomiske afsavn, men også den stress i familien, der følger med økonomiske afsavn, der kan påvirke børns udvikling og kompetencer¹⁴.

65 pct. af familierne bekymrer sig dagligt eller flere gange om ugen om familiens økonomi. Samtidig er det relativt få af forældrene (3 pct.), der sjældent bekymrer sig om familiens økonomiske situation.

En forælder uddyber familiens afsavn:

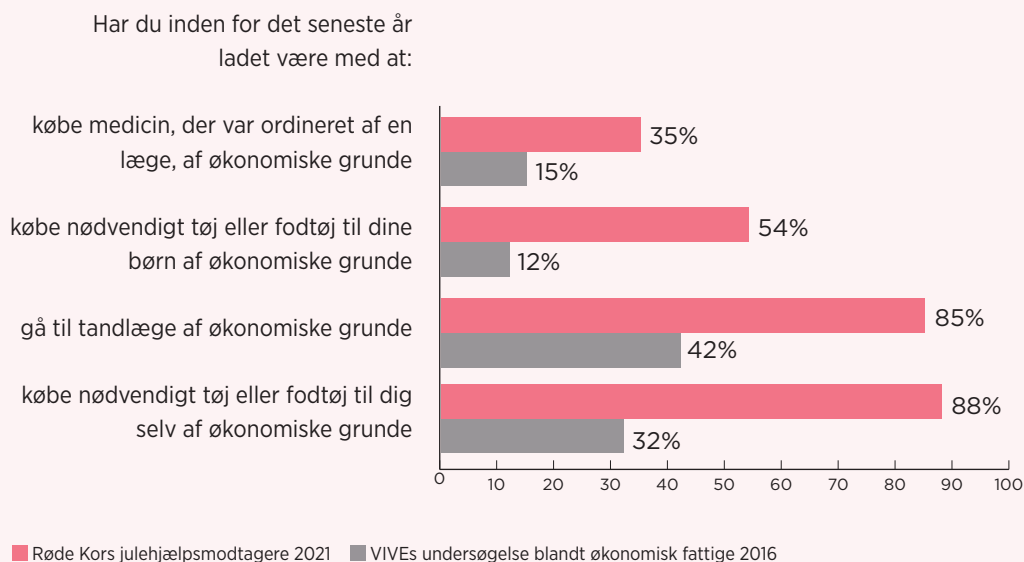
“Det er svært at være alene med sit barn/ung på 13 år, uden at have de fornødne ressourcer, praktisk ift. ikke engang at have råd til hverken netforbindelse og computer”.

MATERIELLE OG SUNDHEDSMÆSSIGE AFSAVN

Omfanget af udvalgte materielle og sundhedsmæssige afsavn fremgår nedenfor og er sammenholdt med afsavnsindikatorer udarbejdet af VIVE¹⁵. Enkelte ord i to spørgsmål er ikke identiske¹⁶.

Forældrene i denne undersøgelse oplever i langt større omfang afsavn knyttet til sundhed og materielle fornødheder, end den gruppe af økonomisk fattige, som VIVE har undersøgt i 2016. Tallene kunne derfor tyde på, at dette udsnit af julehjælpsmodtagere er mere økonomisk udsatte end gruppen af økonomisk fattige i VIVEs undersøgelse¹⁷.

Omfanget af udvalgte afsavn blandt julehjælpsmodtagere 2021 og økonomisk fattige 2016

Mere end halvdelen af forældrene har undladt at købe nødvendigt tøj eller fodtøj til deres børn, mens mere end hver tredje har undladt at købe lægeordineret medicin inden for det seneste år. Sidstnævnte defineres som et basalt afsavn af VIVE. Størstedelen af forældrene har undladt tandlægebesøg og at købe nødvendigt fodtøj til sig selv af økonomiske grunde i det seneste år.

En forælder fortæller følgende om sine afsavn:

“Jeg lider af PTSD og har ikke råd til medicin, samt at forsørge min familie.”

BØRNS FRITIDSAKTIVITETER

Børn og unges fritidsaktiviteter kan have betydning for deres trivsel og følelse af at være en del af fællesskaber¹⁸. I 68 pct. af familierne med børn i alderen 7-15 år går børnene til fritidsaktiviteter nu eller gik til det i månederne inden corona. Til sammenligning går omkring 80-84 pct. af danske børn til fritidsaktiviteter. Denne underrepræsentation af børn og unge i udsatte positioner i organiserede fritidsaktiviteter ses også i andre undersøgelser og forskning¹⁹.

I undersøgelsen er der spurgt ind til årsagerne til, at barnet/børnene ikke går til fritidsaktiviteter i de 32 pct. af familierne (84 familier), hvor børnene ikke går til fritidsaktiviteter.

75 pct. af familierne (62 familier) svarer, at de ikke har økonomi til det, mens barnet/børnene i 21 pct. af familierne (17 familier) svarer, at de ikke har lyst til at gå til fritidsaktiviteter. 23 pct. af forældrene (19 familier) har ikke mulighed for at hjælpe med det praktiske omkring barnets fritidsaktivitet. Økonomi er derfor en stor barriere i forhold til disse børn og unges fritidsliv, men praktiske aspekter ved deltagelsen er også en væsentlig barriere for en stor del af forældrene. Et litteraturstudie om udsatte børns fritidsliv peger netop på, at praktisk støtte og opbakning er vigtigt for udsatte børns deltagelse i fritidsaktiviteter²⁰.

¹³ Mødrehjælpen (2020): Analysenotat nr. 4, 2020 – corona-krisen.

¹⁴ Lesner, R. V. & N. Kristensen (2020): Dynamiske effekter af offentligt forbrug. En litteraturoversigt. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

¹⁵ Benjaminsen, L. et al. (2016): Fattigdom og afsavn – om materielle og sociale afsavn blandt økonomisk fattige og økonomisk ikke-fattige. SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.

¹⁶ Spørgsmålet omkring indkøb af tøj og sko til børnene lyder således i VIVEs undersøgelse: “Har børnene, inden for det seneste år, af økonomiske grunde måttet lade være med at få nyt tøj eller fodtøj, som de havde brug for?” I denne undersøgelse lyder spørgsmålet: “Har du inden for det seneste år ladet være med at købe nødvendigt tøj eller fodtøj til dine børn af økonomiske grunde?”. Svarkategorier i begge undersøgelser er “ja/nej”. Til spørgsmålet omkring tøj og fodtøj til forælderen er tilføjet “til dig selv” i Røde Kors’ undersøgelse.

¹⁷ Økonomisk fattige i VIVEs undersøgelse er baseret på følgende definition: Økonomisk fattigdom omfatter, at den enkelte person har haft en disponibel indkomst (efter skat og renteudgifter) på mindre end 50 pct. af medianindkomsten (i det enkelte år) i mindst tre sammenhængende år. Registerdata var fra 2012, mens interviewtidspunktet var 2015.

¹⁸ Dahl, K. M. (2007): Udsatte børns fritid – et litteraturstudie. SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.

¹⁹ Ottosen, M. H. et al. (2018): Børn og unge i Danmark – velfærd og trivsel 2018. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd;

²⁰ Dahl, K. M. (2007): Udsatte børns fritid – et litteraturstudie. SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.

METODE OG DATA

Undersøgelsen er baseret på en spørgeskemaundersøgelse med 347 fuldførte besvarelser og 46 delvise besvarelser blandt familier, der modtog julehjælp af Røde Kors i december 2020. Spørgeskemaet blev sendt ud til 679 familier. Svarprocenten er dermed 51 pct. (fuldførte besvarelser). I spørgeskemaet var der mulighed for at skrive uddybende kommentarer til udvalgte spørgsmål, og citaterne i undersøgelsen stammer herfra.

Røde Kors uddelte i 2020 julehjælp til 13.300 økonomisk trængte familier i 196 lokalafdelinger fordelt over hele Danmark. 12 lokalafdelinger²¹ blev udvalgt til at deltage i denne undersøgelse med henblik på en geografisk spredning i forhold til by/land og landsdele. I disse lokalafdelinger blev samtykke og mobiltelefonnumre fra julehjælpsmodtagerne indhentet. Det er ikke muligt at foretage en bortfaldsanalyse, hvorfor vi ikke statistisk kan undersøge stikprøvens repræsentativitet i forhold til samtlige julehjælpsmodtagere. Typisk ser man et systematisk bortfald i forhold til de mest udsatte borgere. Det er derfor sandsynligt, at bortfaldet er størst blandt de mest ressourcetsvage i gruppen²². Det betyder, at graden af mistrivsel og ensomhed kan vise sig at være større blandt samtlige julehjælpsmodtagere, end vi finder i denne undersøgelse.

Familierne fik mulighed for at besvare spørgeskemaet på dansk eller arabisk for at sikre bred repræsentativitet. 309 respondenter besvarede spørgeskemaet på dansk og 38 respondenter besvarede spørgeskemaet på arabisk. Der er anvendt en valideret oversættelse af trivselsmål WHO-5 i det arabiske spørgeskema. Det var ikke muligt at finde en valideret oversættelse af ensomhedsmålet T-ILS, hvorfor de arabiske besvarelser ikke indgår i ensomhedsberegningerne baseret på T-ILS.

Svarprocenten blandt de danske besvarelser er 52 pct., mens svarprocenten blandt de arabiske besvarelser er 47 pct.

Spørgeskemaet er besvaret i perioden 28. januar -15. februar 2021. Familierne er anonyme i undersøgelsen, og de har modtaget julehjælp uafhængigt af spørgeskemaundersøgelsen.

Julehjælpsmodtagere er økonomisk trængte familier med hjemmeboende børn under 18 år. Familierne udvælges til julehjælp på baggrund af en individuel og lokal vurdering af familiernes økonomiske situation. De lokale Røde Kors afdelinger samarbejder typisk med kommuner, skoler, daginstitutioner og andre lokale aktører i forhold til at udvælge familier og validere oplysninger. Mens nogle familier primært er i en økonomisk udsat position, er den økonomiske udsathed i andre familier ledsaget af andre former for udsathed, fx psykisk eller fysisk sygdom.

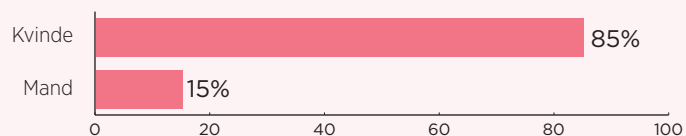
Nedenfor er en række baggrundsoplysninger på de forældre, der har besvaret spørgeskemaet.

²¹ De 12 lokale Røde Kors afdelinger er: Fredericia, Næstved, Køge, Rødby, Svendborg, Sønderborg, Hovedstaden, Roskilde, Nørre Snede, Kolding, Rødovre og Horsens.

²² Benjaminsen, L. et al. (2016): Fattigdom og afsavn – om materielle og sociale afsavn blandt økonomisk fattige og økonomisk ikke-fattige. SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.

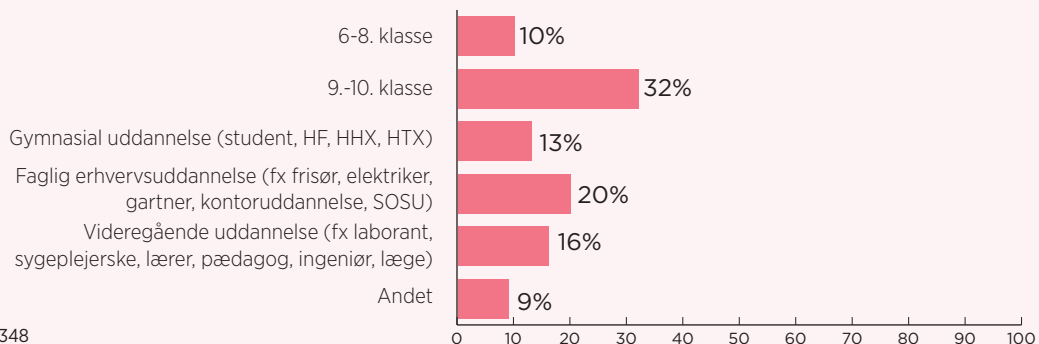
Køn

N=349

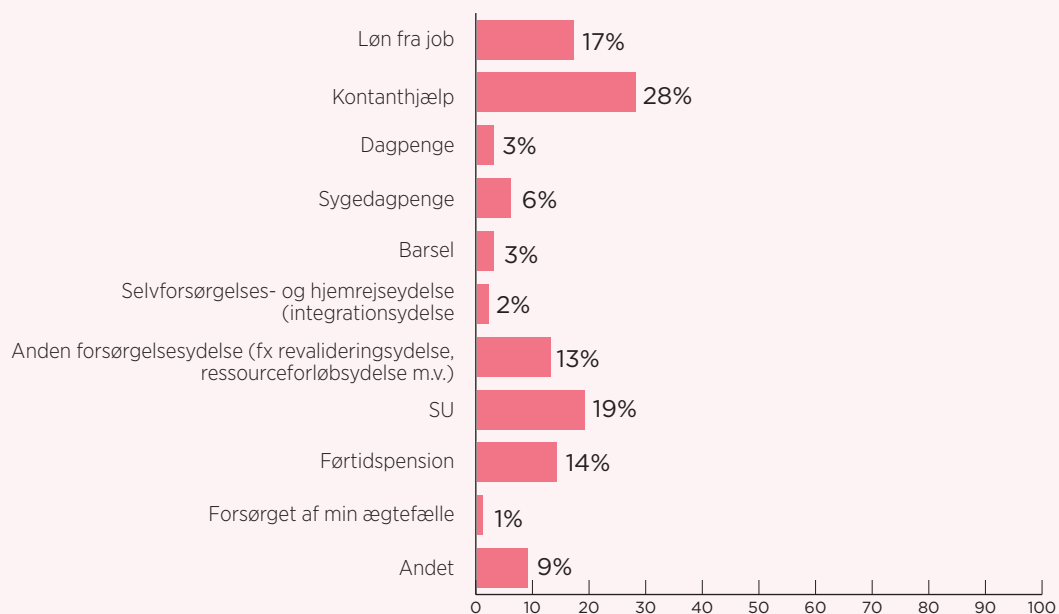
Forældersens højeste gennemførte uddannelse

N=348

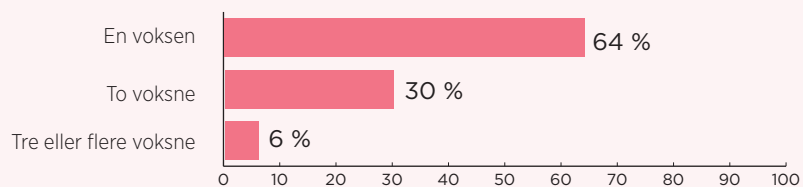

Forældrenes primære indtægtsgrundlag i 2020

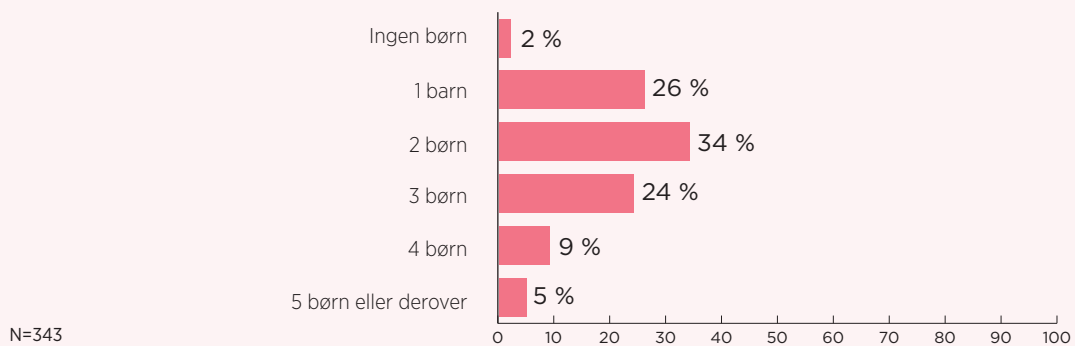
N=347

Antal voksne i husstanden

Antal børn i husstanden

I gennemsnit bor der 2,3 børn og 1,5 voksne i en husstand

Alder på forældrenes børn

